

Protokoll fra møte i Faggruppen for forurensninger, naturlige toksiner og medisinrester i VKM

Dato: 14. januar 2010
Tid: kl 10.00 – 15.00
Sted: VI
Møteleder: Janneche Utne Skåre

Deltakere

Faggruppen for forurensninger, naturlige toksiner og medisinrester (Faggruppe 5):

Janneche Utne Skåre (leder), Jan Alexander (fra kl. 11-14), Augustine Arukwe, Trine Eggen, Christiane Kruse Fæste, Helle Katrine Knutsen, Amund Måge, Anders Ruus.

Forfall: Gunnar Sundstøl Eriksen, Kari Grave.

Fra sekretariatet til VKM:

Tor Øystein Fotland, Tron Gifstad (kl.10-13), Edel Holene (ref.)

Fra Mattilsynet

Cécile Blom (kl. 10-12.30), Hanne Marit Gran (kl 11-13), Mette Kristin Lorentzen, Anders Tharaldsen

Fra Statens forurensningstilsyn

Jon L. Fuglestad (observatør)

1. Velkommen, registrering av eventuelle fravær og habilitet

Leder for faggruppen, Janneche Utne Skåre, ønsket velkommen til møtet i Faggruppen for forurensninger, naturlige toksiner og medisinrester (Faggruppe 5).

Medlemmene fikk muntlig forespørsel om habilitet, og ingen erklærte seg inhabile vedrørende sakene som skulle behandles på dette møtet.

2. Godkjenning av dagsorden

Innkallelse og forslag til dagsorden for møtet ble godkjent.

3. Saker fra møte i Hovedkomiteen - protokoller

Leder for faggruppen, Janneche Utne Skåre, oppsummerte kort fra møtene i Hovedkomiteen 9/9-2009 og 3/12-2009. Det ble oppfordret til spesielt å sette seg inn i forslaget til kommunikasjonsstrategi for VKM.

4. Presentasjon ved Mette Kristin Lorentzen, Mattilsynet (Bergen): "Forurensede ferskvannsområder, havner og fjorder, hva gjør Mattilsynet?"

Foredraget tok utgangspunkt i Mattilsynets struktur med én Regelverks- og én Tilsynsavdeling og disse avdelingenes ansvarsfordeling i risikohåndtering av forurensede ferskvannsområder, havner og fjorder. Regelverksavdelingen jobber opp mot EU og er forpliktet til å implementere øvre grenseverdier for forurensende stoffer. Tilsynsavdelingen skal sørge for etterlevelse av regelverket; både for det som er implementert gjennom EU-samarbeidet og det særnorske. Bakgrunnen for vedtak om å innføre kostholdsråd for forurensede områder ble forklart. Datagrunnlaget for nivå av miljøgifter i sjømat fra forurensede områder hentes hovedsakelig fra miljøovervåkingsprogrammer i regi av Statens forurensningstilsyn (SFT). Overvåkingsprøver analyseres også av Nasjonalt Institutt for Ernærings- og Sjømatforskning (NIFES) på oppdrag fra Mattilsynet. Konsumdata (kostholdsdata) hentes fra tilgjengelige norske kostholdsundersøkelser, slik som f.eks Norkost, Ungkost, Fisk- og Viltundersøkelsen etc. Det ble presisert at kostholdsrådene er rettet mot allmennheten og fangst til eget konsum. Mattilsynet minnet om at alle ledd i produksjonskjeden (fra yrkesfisker/fangstperson til kjøledisk i utsalg) har ansvar for at mat som omsettes er trygg.

5. Saker til behandling på møtet

Innspill til Mattilsynets bestilling "Mykotoksiner i korn"

Bakgrunn: Forslag om å selvinitiere risikovurdering av soppgifter i korn ble fremmet på møtet i Hovedkomiteen 3/12-09. De to siste års kornhøster har skapt bekymring pga. økt forekomst av særlig mykotoksinproduserende arter av *Fusarium*. Utviklingen i mykotoksinproblematikken har tidligere vært tatt opp som et aktuelt tema VKM bør se nærmere på. Flere faggrupper har meldt om behov for å belyse ulike aspekter av mykotoksiner i næringskjeden.

I etterkant av Hovedkomiteens møte i desember har Mattilsynet besluttet at de selv ønsker å bestille en risikovurdering av problemstillingen. Et råtkast til bestilling ble fremlagt til innledende diskusjon på møtet i VKMs Faggruppe 5.

Råtkastet indikerer en omfattende risikovurdering av sopp i korn der blant annet human eksponering, agronomiske forhold, plantehelse, og bruk av plantevernmidler, er inkludert. Flere faggrupper (FG 2, 3, 5, 6, 8 og 9) vil nødvendigvis bli involvert i saken. VKMs risikovurdering skal derfor forankres i Hovedkomiteen.

Faggruppe 5 mente at deres ansvar vil knyttes til human risikovurdering av eksponering for de viktigste mykotoksinproduserende soppene i korn. Faggruppen diskuterte råtkastet til bestillingen og kommenterte bl.a. at den bør begrenses til felt-sopp. Lagersopp er lite problematisk i Norge pga. utstrakt bruk av effektive korntørker.

Vedtak: Sekretariatet bringer faggruppens kommentarer med seg i det videre arbeidet med bestillingen. FG 5 mener råtkastet fra Mattilsynet bør diskuteres på alle de aktuelle faggruppens respektive møter. FG 5 avventer nytt utkast til bestilling fra Mattilsynet og nærmere avklaringer i sekretariatet om hvordan arbeidet med risikovurderingen vil bli lagt opp.

Innspill til Mattilsynets bestilling ”Inntak av uorganisk arsen hos den norske befolkning”

Bakgrunn: Mattilsynet redegjorde for bakgrunnen til bestillingen. Arsen (As) foreligger i en organisk og i en uorganisk form. Den uorganiske formen er helseskadelig. I en nylig publisert EFSA-vurdering (2009) fremgår det at Norge har det høyeste inntaket av arsen (uorganisk + organisk) i Europa. Sannsynlig årsak ligger i høyt inntak av fisk, som inneholder mye organisk arsen (ikke helseskadelig). Ris er derimot et næringsmiddel som inneholder relativt høye nivåer av den helseskadelige formen av arsen. Mattilsynet ønsker derfor en risikovurdering med fokus spesielt på inntaket av den helseskadelige uorganiske formen av arsen hos den norske befolkningen.

Faggruppen diskuterte bestillingen og kom med forslag til hvilke personer som har spesiell kompetanse på arsen, hvor datagrunnlag kan hentes og hvilke kostholdsdata som vil være aktuelle for vurderingen.

Vedtak: Sekretariatet fremskaffer i samarbeid med enkelte av faggruppens medlemmer grunnlags- og inntaksdata for arsen i mat. Videre fremdrift diskuteres på neste møte.

Innspill til Mattilsynets bestilling ”Inntak av kadmium i den norske befolkning”

Bakgrunn: Mattilsynet redegjorde for bakgrunnen til bestillingen. Kadmium (Cd) er et tungmetall som lagres i kroppen, kan gi nyreskade og som er kreftfremkallende (WHO gr. 1). I en nylig publisert EFSA-rapport (2009) er det tolerable ukentlige inntaket (TWI) for kadmium redusert fra 7 til 2,5 mikrogram per kilo kroppsvekt. Mattilsynet ønsker derfor en risikovurdering av om inntak av kadmium via mat kan utgjøre helsefare hos den norske befolkningen og om inntak av enkelte næringsmidler, f.eks. brunkjøtt av krabbe, kan utgjøre spesiell fare.

Faggruppen diskuterte utkastet til bestilling og kom med forslag til presiseringer.

Vedtak: Faggruppens medlemmer gir tilbakemelding på oppdragets ordlyd per e-post. Sekretariatet fremskaffer i samarbeid med enkelte av faggruppens medlemmer grunnlagsdata og inntaksdata for kadmium i mat.

Avløpsslam: Kommentarer og spørsmål fra SFT til risikovurderingen av avløpsslam brukt som jordforbedringsmiddel (05/511)

Bakgrunn: VKM har mottatt brev fra Statens forurensningstilsyn (SFT) der det stilles faglige spørsmål knyttet til vurderingen av nonyl- og oktylfenol og deres etoksilater i VKMs risikovurdering av avløpsslam brukt som jordforbedringsmiddel. Det uttrykkes bekymring for om risikoen for jordøkosystemet er undervurdert mht. de nevnte fremmedstoffene i slam

Faggruppen gjennomgikk spørsmålene med bakgrunn i innspill til SFTs spørsmål fra en av ekspertene som satt i VKMs *ad hoc*-gruppe som arbeidet med risikovurderingen. Det ble avdekket trykkfeil i tabell A 19, Appendiks A1, som sannsynligvis er medvirkende årsak til SFTs spørsmål.

Vedtak: Sekretariatet sørger for kvalitetssikring av tabellen og referanser oppgitt i risikovurderingen av slam. Noen av faggruppens medlemmer med relevant kompetanse fikk i oppdrag å utarbeide et forslag til svar på SFTs spørsmål i samarbeid med sekretariatet. Saken planlegges ferdigstilt i forbindelse med neste møte i faggruppen.

Omsetning av krabber fra Grenlandsfjorden

Bakgrunn: VKM har mottatt kopi av en bekymringsmelding sendt Mattilsynet. Avsender av meldingen har spurt om VKM kan se på saken.

Mattilsynet bekreftet å ha mottatt bekymringsmelding om omsetning av krabbe fisket i områder av Grenlandsfjorden definert som forurensede. Mattilsynet orienterte så om omfattende lokale tiltak som var i verksatt for å hindre og forebygge omsetning av krabbe fisket i nevnte områder. Dessverre var ikke avsender av bekymringsmeldingen gitt tilbakemelding om tiltakene som er utført. Dette vil nå bli gjort.

Vedtak: Faggruppen tar til etterretning at Mattilsynet har håndtert saken i henhold til regelverket.

PAH i skjell – ny rapport fra EFSA

Bakgrunn: Sommeren 2008 publiserte EFSA sin risikovurdering av polysykliske hydrokarboner (PAH) i mat. Rapporten konkluderer med at PAH 4 og PAH 8 er bedre egnete indikatorer for PAH i mat enn benzo[a]pyren (BaP). VKMs risikovurdering om PAH i skjell fra februar 2008 er basert på indikatoren BaP. Faggruppen har tidligere uttalt at om nødvendig vil den se på PAH på nytt når EFSAs vurdering foreligger.

Faggruppen diskuterte problemstillingen og kom med forslag til hvor datagrunnlag kan hentes fra og hvilke kostholdsdata som vil være mest aktuelle og hensiktsmessige i anledning problemstillingen. Det ble kommentert at i motsetning til en del andre næringsmidler er sannsynligvis BaP en relativt holdbar indikator for PAH i skjell.

Vedtak: Sekretariatet fremskaffer i samarbeid med enkelte av faggruppens medlemmer grunnlagsdata for PAH i skjell. Videre fremdrift diskuteres på neste møte.

Saker som har vært behandlet i faggruppen siden forrige møte

Risikovurdering av avløpsslam som jordforbedringsmiddel ble ferdigstilt i august 2009. Vurderingen har fått mye oppmerksomhet. Rapporten har blitt presentert i flere ulike fora av personer både i faggruppen og i sekretariatet.

6. Orientering fra ad hoc-grupper / undergrupper eller lignende

- Det ble orientert om status i *ad hoc*-gruppen for marine oljer – del 1. Arbeidet er omfattende og det er usikkert når et foreløpig utkast kommer på høring i faggruppen.
- Det ble orientert om møte 26.1 mellom Bioforsk, Mattilsynet og Landbruks- og matdepartementet mht. temaet planters opptak av helse- og miljøskadelige fremmedstoffer.
- Sekretariatet refererte kort fra et møte om ”Fremmedstoffer i mat og fôr: analysedata; eiere av og tilgang til disse” i november 2009.

7. Planer for 2010

Utkast til ny årsplan ble diskutert ut i fra foreliggende mal i dokument 09/026-1-utkast og faggruppens årsplan for 2009.

Vedtak: Sekretariatet innarbeider faggruppens innspill og ferdigstiller utkastet til årsplan for 2010. Saken skal ferdigstilles før Hovedkomiteens siste møte i inneværende 3-årsperiode for VKM.

8. Orientering fra Mattilsynet

Dette punktet ble ikke diskutert på møtet.

9. Møter o.a. av felles interesse

Dette punktet ble ikke diskutert på møtet.

10. Nytt fra sekretariatet

Det ble minnet om reoppnevning av VKM for perioden 2010-2013. Søknadsfristen er 15. januar 2010.

Det ble oppfordret til å lese gjennom VKMs utkast til kommunikasjonsstrategi, samt utkast av rutiner for å videreformidle kunnskapsbehov avdekket i VKMs risikovurderinger. Ferdigstilte dokumenter vil bli tatt opp på senere møter.

11. Fastsettelse av nye møtedatoer

Det ble bestemt at Faggruppen bør ha ytterligere ett møte i inneværende periode.

Vedtak: Sekretariatet sender ut forslag til nye møtedatoer.

12. Eventuelt

Det var ingen saker under dette punktet.